

interview Niccolò Ammaniti

‘Ik popelde om in het hoofd te kruipen van een mooie, publieke vrouw’

In *Het intieme leven* is bestsellerauteur Niccolò Ammaniti op zijn best: komisch en gitzwart, en bovenal meeslepend. De rijke en knappe Maria Cristina belandt in een nachtmerriescenario. ‘Ze is een van mijn diepzinnigste personages.’

Ine Roox

Waar was Niccolò Ammaniti de voorbije jaren? Zijn laatste roman *Anna*, een sciencefictionverhaal over een dodelijk virus dat uitgerekend vanuit België de wereld overspoelt en alleen kinderen laat overleven, dateert al van 2015. Zijn nieuwste, *Het intieme leven*, begint als een gitzwarte komedie die uitmondt in een spannende thriller.

De plaats van afspraak voor dit interview is Ammaniti's huis, in hartje Rome. Anna en Paola, een bulldog en een speelse staffordshire-bullterriër vormen het vrolijke welkomstcomité.

Tussen zijn laatste twee boeken zat de succesauteur niet stil. Hij schreef het scenario van de hilarische tv-reeks *Il miracolo*, die ook op Canvas werd uitgezonden, over een atheïstische premier die na de ontdekking van een madonnabeeld dat tranen huilt van bloed angstvallig een religieuze volksgekte in Italië probeert te vermijden. Ammaniti regisseerde mee de serie, en daarna ook de verfilming van zijn sciencefictionroman *Anna*. Maar dan overspoelde een écht virus de wereld. De lockdown duwde de schrijver terug in de armen van de literatuur.

Het thema van zijn nieuwe roman hielp ook een handje. *La vita intima* slaat in het Italiaans op iemands seksleven – Ammaniti stopte in deze roman een flinke portie seks – maar de titel heeft wel een dubbele bodem. ‘Het intieme leven doelt ook op het gevoelsleven van het hoofdpersonage, op haar intiemste gedachten en diepste angsten’, vertelt de auteur, bij een koffie aan zijn design-eetkamertafel. Een deel van ons innerlijke leven, zoals onze obsessies en terugkerende gedachten, delen we volgens hem zelfs niet makkelijk met onze partner. Maar terwijl cinema erg geschikt is voor dialogen, is het moeilijker via die weg het innerlijke leven van personages te belichten. De literatuur biedt wel die vrijheid.

‘Ogenscheinlijk heeft Maria Cristina Palma alles wat haar hartje begeert’, zegt de schrijver, ter introductie van zijn hoofdpersonage. ‘Ze komt van goeden huize, wordt de mooiste vrouw ter wereld genoemd, en is bovendien getrouwd met de Italiaanse premier.’ Maria

Cristina is zó bevoorrecht dat het eerst moeilijk lijkt je met haar te identificeren.

Snel blijkt echter dat deze vrouw niet te benijden is. Als de first lady van Italië in het openbaar dreigt te praten, krijgt de entourage van haar man het Spaans benauwd. En dan gebeurt plots het onvoorstelbare. Een twintig jaar oude video duikt op, die niet alleen het lot van haar publieke leven dreigt te bezegelen, maar ook dat van de Italiaanse regering. Haar angst brengt haar aan de rand van een zenuwcrisis. Ammaniti fileert daarna de vloedgolven in Maria Cristina's innerlijke leven, tot in het meest ongemakkelijke detail.

Maria Cristina wordt geleefd. De mediamanager van haar man, een excentrieke goeroe, bepaalt wat zij zegt en draagt, terwijl de premier vooral naar de peilingen kijkt. Dat is een gitzwarte kijk op de politiek.

‘Ik maak gewoon een foto van de situatie. Politici zijn voortdurend op zoek naar bevestiging, naar populariteit. Hoe je je presenteert, wat je aantrekt en wat je zegt is van belang. Tegelijk ontbreekt het aan projecten op de lange termijn. Politici reageren ad hoc, ze spelen in op de situatie. Ze vinden het ook volstrekt normaal als ze in korte tijd, en zonder uitleg, radicaal van mening veranderen. In politieke interviews, tenminste in Italië, zie je irritante karakters die vooral niet antwoorden op de vraag. Zoals een kind dat aan

‘Ik ben een kind van de jaren 60, toen er nog politieke ideologieën waren en gedachten die als richtlijnen golden. Ik beweer niet dat politici toen niet corrupt waren, maar toen had je nog de indruk dat de politiek een soort roeping was’

zijn vader vraagt waarom het naar school moet gaan, en als antwoord krijgt: vanavond eet jij soep.’

Was het ooit anders?

‘Ik ben een kind van de jaren 60, toen er nog politieke ideologieën waren en gedachten die als richtlijnen golden. Ik beweer niet dat politici niet corrupt waren, maar toen had je nog de indruk dat de politiek een soort roeping was. Vandaag hebben politici geen roeping meer. En om hun positie te behouden of op te klimmen, concurreren ze met rivalen in hun eigen partij. Domenico Mascagni, de premier in mijn boek, vreest vooral zijn eigen partijgenoten. Paleisintriges nemen zoveel tijd in beslag dat leiders geen tijd meer hebben om zich bezig te houden met het land.’

Niet premier Mascagni, wel zijn vrouw Maria Cristina speelt de hoofdrol in dit verhaal. Wat fascineerde u zo aan haar?

‘Maria Cristina wordt opgevoerd als een trofee waarachter de politieke armoede van haar echtgenoot schuilgaat. Het overkomt vooral mooie vrouwen, van politici, maar ook van voetballers of rijke ondernemers. Zulke vrouwen posten de hele dag door foto's, en ik vroeg me af wat daarachter kon schuilen. Hoe de relatie eruit zou zien van zo'n vrouw met een politicus, die langzaam wordt gecorrumpeerd door de politiek, overweldigd door een gewicht dat hij niet kan dragen. Ik popelde om in het hoofd te kruipen van zo'n bloedmooie, en publieke vrouw.’

DE BLIK VAN HET JONGETJE

Dat doet hij voor het eerst. Niccolò Ammaniti werd bekend met *Ik ben niet bang*, een verhaal over een jongetje dat een verschrikkelijk geheim ontdekt. Ook in zijn andere bestseller *Ik haal je op, ik neem je mee* speelt een kind een belangrijke rol. ‘Ik heb geen kinderen, maar ben natuurlijk zelf zo'n jongetje geweest’, zegt Ammaniti. ‘Daarom voelde het natuurlijk om toen de ik-persoon te hanteren.’

Met een vrouwelijk hoofdpersonage ligt dat anders. Ditmaal voert de auteur, naast Maria Cristina, daarom ook zichzelf op, door zijn lezer rechtstreeks aan te spreken. Verder wroet Ammaniti naar hartenlust in

De lockdown dwong Niccolò Ammaniti terug in de armen van de literatuur. © Greta De Lazzaris

Maria Cristina's diepste angsten en gedachten, en ontleeft hij haar vrouw-zijn, tot in het meest (tragi-)komische detail. Als de premiersvrouw op een receptie beschonken wordt, achtervolgt een wildvreemde Indiase kapster haar tot in het toilet. Waar ze na een huilbui ook nog moet aanhoren dat ze een uitgroei heeft die iedereen zal opmerken, en de kapster insisteert dat ze het zilveren strookje mag bijwerken met mascara.

Om in de huid van een vrouw te kruipen, moest de schrijver eerst scherp observeren. 'O, maar dat vind ik echt geen karwei hoor', klinkt het. Ernstiger voegt hij toe dat Maria Cristina, een volwassen vrouw, voortbouwt op het personage Anna, uit zijn gelijknamige, vorige roman. Anna, een moedig kind dat nog net niet de puberteit heeft bereikt - wanneer het virus ook haar zal treffen - tracht haar broertje te beschermen na de dood van hun moeder. 'Anna voelt, nog voor ze weet wat een kus betekent of wat liefde is, al een moeder-instinct.'

Anna wordt het opstapje naar Maria Cristina, moeder en een bekende Italiaanse van 42 jaar.

'Een periode die tegelijk heel interessant en moeilijk is bij vrouwen, die tussen hun dertigste en hun zestigste

er precies hetzelfde uitzien. Niet alle vrouwen natuurlijk, maar wel de vrouwen die in het publieke oog lopen, en ook modellen en influencers. Ze laten zich ombouwen of ze posten online bijgewerkte foto's.'

Mag ik opmerken dat dit misschien opgaat voor Italië, maar ...

'Je ziet toch hetzelfde met actrices in de VS? Zouden Nicole Kidman en Cate Blanchett zich niet verplicht voelen hieraan mee te doen, als ze willen blijven werken? De tijd verstrijkt, maar het lichaam moet hetzelfde blijven. Een treffend concept vind ik dat.'

Voelt u medelijden met zulke vrouwen?

'Toch wel, want aan de buitenkant zien ze er identiek uit, maar vanbinnen woedt er een storm. De menopauze komt dichterbij, het moment breekt aan dat ze geen kinderen meer kunnen krijgen. Ouder worden is complex, vooral voor mooie vrouwen die als schoonheidsiconen werden beschouwd.'

Maria Cristina beantwoordt bepaald niet aan het cliché 'zeer mooi, maar dom'. Ze krijgt steeds meer diepgang, en als lezer ga je ook piekeren over wat haar overkomt.

Niccolò Ammaniti (56) studeerde biologie. Hij brak door met *Ik ben niet bang* (2001). Voor *Zo God het wil* (2006) werd hij bekroond met de Premio Strega, in Italië de belangrijkste literaire prijs. Ammaniti is ook scenarist en regisseur.

'Ze kreeg altijd te horen dat ze te mooi is om ook intelligent te zijn, en haar schoonheid isoleerde haar. Maar dan duikt plots die video op en zij begint te onderzoeken en te graven, en ze graaft ook in zichzelf. Ze is vol schaamte en best preuts. Ze schaamt zich zelfs voor wat ze denkt.'

'Maar dan gooit ze haar leven in de waagschaal voor iets groters. Zo wordt het een Bildungsroman. Maria Cristina vindt haar eigen mening en doet, in alle waanzin, iets heel moedigs. Ze is een van mijn diepzinnigste personages.'

Uw boek leest ook als een forse aanklacht tegen tv-journalistiek in Italië, tegen de media in het algemeen. Bewust?

'Alles draait om klikcijfers. Elke hiërarchie in het nieuws is zoek, toch in Italië. Nieuws over de scheiding tussen voetballer Francesco Totti en Ilary Blasi is blijkbaar evenveel waard als de bommen op Kiev, of een hond die capriolen maakt terwijl hij de bal graait. Alles staat op dezelfde lijn op de homepage van een krant, en jij moet zelf dan maar beslissen wat jou interesseert. Die trend brak echt door toen online nieuws de bovenhand kreeg op de gedrukte krant.'

U hanteert een hoog verteltempo en bent genereus met visuele prikkels. Houdt u ergens niet ook rekening met de kortere spanningsboog van lezers in internet-tijden?

'Nee, ik heb altijd filmisch geschreven, ook voordat ik scripts ging schrijven of regisseren. Ik vind het wel moeilijk om ook als auteur niet langer te kunnen doen alsof de sociale media niet bestaan. Je kunt geen personage meer schetsen met een betekenisvolle maatschappelijke rol, zoals een premier, zonder het over diens bestaan op sociale media te hebben. In deze roman plaats ik dat aspect centraal, en daardoor kan ik er mee leven.'

Bent u zelf actief op sociale media?

'Niet als mezelf, ik heb wel enkele fake profielen om zaken te kunnen bekijken. Overigens, dat opinies zo sterk zijn gepolariseerd, wijt ik ook aan de sociale media en aan de tv, waar steevast tegenovergestelde meningen aan bod komen. Vroeger vond je altijd wel een raakpunt, ook met wie er politiek anders over dacht. Maar toen er een vaccin tegen het coronavirus werd gevonden, spleet dat Italië in tweeën. Dat betrof niet eens meer een politiek meningsverschil, het ging over het leven - het mijne, het jouwe, het onze - er zijn tenslotte veel doden gevallen.'

'Ik heb biologie gestudeerd en ik geloof dat wetenschap vooruitgang brengt. Maar het vaccin was als een rivier die de Italiaanse bevolking in twee groepen verdeelde, ook in mijn omgeving. En nu is in Italië het debat over Oekraïne weer gepolariseerd. Over die oorlog worden wel erg makkelijke opvattingen verspreid.'

Vroeger sprak u soms over de last om aan een roman te beginnen. Speelt dat na dertig jaar carrière nog steeds?

'Nee, nu speelt iets anders. Nu ik ouder word, voel ik eerder een licht gevoel van onthechting tegenover de wereld rondom mij, vanuit de overtuiging dat ik mijn eigen ideeën heb, en daarnaast misschien andere verlangens en noden. Ik voel niet het verlangen naar Dubai te gaan om te tonen dat ik daar op een strand lig, terwijl het thuis koud is en iedereen daar werkt. Je vraagt je dan af of je nog kunt communiceren met wie wel zo in het leven staat, en je denkt dan: wel, misschien niet.'

Het intieme leven is verschenen bij uitgeverij Lebowski.

'Ik was een beetje verliefd op haar'

In de nieuwe roman van **NICCOLÒ AMMANITI** (56) is opnieuw een hoofdrol weggelegd voor een vrouw: de echtgenote van de Italiaanse premier. Ze is bang te worden gecharanteerd met een seksvideo. 'Ik weet niet of ik in zo'n situatie dezelfde moed zou hebben als zij.'

Zeven jaar hebben z'n fans op zijn nieuwe roman moeten wachten en vermoedelijk stelt Niccolò Ammaniti hen niet teleur. In *Het Intieme leven*, met thema's als schuld, schaamte en angst, valt er dankzij Ammaniti's vertelplezier, humoristische toon en

geestige scènes weer het nodige te lachen. Net als in zijn vorige roman *Anna* voert hij een vrouwelijke hoofdpersoon ten tonele. En wat voor een.

Maria Cristina Palma is de vrouw van de Italiaanse premier en uitgeroepen tot mooiste vrouw van de wereld. Maar ondanks een leven in weelde is ze niet gelukkig. Haar huwelijk is uitgeblust en ze heeft weinig intimi. Bovendien is haar verleden getekend door verlies: ze verloor niet alleen al jong haar vader, moeder en broer, ook werd ze al voor haar dertigste weduwe toen haar eerste echtgenoot omkwam bij een auto-ongeluk. Niet voor niets heeft ze de bijnaam Maria Triestina. En trouwens ook Maria Dommettina, omdat in de publieke opinie een vrouw die zo mooi is, nooit intelligent kan zijn.

Als Maria na twintig jaar haar jeugdliefde Nicola Sarti terugziet keert er seksuele spanning terug in haar leven en groeit haar zelfbewustzijn. Maar wanneer ze Nicola ervan verdenkt haar te willen charteren met een seksvideo, moet ze ingrijpende keuzes maken.

Wat fascineerde u het meest aan haar als personage?
'Maria Cristina staat symbool voor een bepaald type dat je veel ziet in onze huidige samenleving:

iemand die veel succes heeft en volop in de schijnwerpers staat, bijvoorbeeld op de sociale media. Ze leeft in een wereld van likes en dislikes, en in een tijdperk van kennis en informatie, waarin iedereen alles van elkaar weet.

Maria Cristina schaamt zich zo voor dat vroegere filmpje dat ze het aan niemand durft te vertellen; niet aan haar man, niet aan haar beveiligers. Daardoor leeft ze in haar eigen eenzaamheid op een afschuwelijke tijdbom. De gedachte dat het intieme aspect van haar leven wellicht open en bloot aan de wereld zal worden getoond, jaagt haar enorme angst aan. Het publieke oordeel kan heel wreed zijn. Tal van vrouwen hier in Italië hebben zelfmoord gepleegd omdat er een seksvideo of iets dergelijks op sociale media werd gedeeld. Heel heftig.'

Was om die reden een vrouwelijke hoofdpersoon geschikter dan een man?

→ *Het Intieme leven* verschijnt bij Lebowski € 22,99

'Ja. Ik vond het ook deze tweede keer nog steeds moeilijk om vanuit een vrouwelijk perspectief te schrijven, maar ook uitdagend. Vrouwen worden veel meer beoordeeld op hun schoonheid dan op hun intelligentie. Dat is echt anders voor een man, óók voor mooie mannen. Een mooie vrouw moet altijd haar best doen om niet voor dom te worden aangezien. Vrouwen aan de arm van beroemde mannen zijn vaak lege omhulsels. Die mannen zien hen

'Een mooie vrouw moet altijd haar best doen niet voor dom te worden aangezien'

vooral als trofee, zonder dat ze weten welke inhoud erachter zit.'

Een kernzin in de roman is: 'De angst eindigt waar de waarheid begint.' Dat ondervindt Maria Cristina aan den lijve als ze zich op tv laat interviewen en het risico neemt dat de video die ze zo vrees, openbaar wordt gemaakt. Is de waarheid bevrijdend?

'Ja, waar de waarheid is, is er geen angst meer, want die is dan overbodig geworden. Maria Cristina heeft het gevoel dat ze gecharanteerd wordt – of dat nu echt zo is of niet, maakt geen verschil – en ze meent uiteindelijk dat de waarheid het enige is wat haar kan redden. Wat zij doet, is heel moedig. Gelukkig is zoiets mij nooit overkomen – ik heb ook geen geheim – maar ik weet niet of ik in zo'n situatie dezelfde moed zou hebben als zij.'

U bent zelf een bekende Italiaan, en bovendien getrouwd met een actrice. Hoe gaat u om met dat contrast tussen het openbare en het intieme, innerlijke leven?

'Ik heb over het algemeen een teruggetrokken bestaan. Ik ben erg op mezelf, dat heb ik nodig om te kunnen schrijven. Voor veel mensen zijn de sociale media een nieuwe invulling van hun sociale leven, maar ik deel bewust niet veel over mijn gevoelens of wat ik doe.'

Volgend jaar is het dertig jaar geleden dat u debuteerde. Is de plek die het schrijven inneemt in uw leven in die decennia veranderd?

'Ik ben rustiger geworden en maak me minder druk over de mening van de buitenwereld. Dat is het goede aan ouder worden: ik heb minder bevestiging nodig. Ik voel me vrijer en dat maakt het schrijven makkelijker. Vroeger had ik een vaste locatie nodig om te werken. Nu schrijf ik overal en nergens, van de trein tot het ziekenhuis. Ik hoef geen veilige plek te hebben om te kunnen schrijven, het schrijven zelf is voor mij een veilige plek geworden waar ik naartoe kan gaan.'

Was het moeilijk om, nadat u zo in de huid van deze prachtige vrouw was gekropen, haar weer los te laten?

'Ja! Eerlijk gezegd was ik een beetje verliefd op haar geworden. Ik moest haar laten gaan, maar ik mis haar wel.' <<

Ernstus Hoogerwerf, Beelduur/weduwenschap, Meneke Schipper schreef een boek over wdowen door de eeuwen heen 7,49

Niccolò Ammaniti Roman over succesvolle vrouw die in angst leeft

‘Waar de waarheid is, is geen angst meer, want die is dan overbodig’

In de nieuwe roman van Niccolò Ammaniti (56) is opnieuw een hoofdrol weggelegd voor een vrouw: de prachtige echtgenote van de Italiaanse premier. Ze vreest te worden gechantieerd met een oude seksvideo. ‘Wat zij doet, is heel moedig’

Wien de Gier
ANITA ROEMER

Zelfs op zijn nieuwe roman moesten wechten en vermoedelijk niet teken. In het einde met leven, met thema's als schuld, schame en angst, valt er dankzij zelf humoristische noot en grappige verwijzen naar het huidige te lachen. Net als in zijn vorige roman *Amor* voert hij opnieuw een vrouwelijke hoofdpersonage ten toneel. En wat voor een.

Maar Christina Palma is de vrouw van de Italiaanse premier van de wereld. Maar ondanks een leven in de schijnwerpers is ze niet gelukkig. Haar huwelijk is uitgelopen en ze heeft weinig tijd. Bovendien is haar verleden geïsoleerd door verlies: ze verloor haar zus bij een auto-ongeluk, maar ook haar broer werd ze niet na haar 30e, maar na haar 40e. Ze is nu alleen met haar zus Maria Tristina, die voor haar eerste echtgenoot verongelukkig. Niet voor niets heeft ze de bijlaman Maria Tristina. En trouwen ook Maria Donnetta, omdat in het publiek opteren een vrouw die zo mooi is.

Als Maria na een vinding naar haar fragiele Niccolò Ammaniti terugkeert, deert er seksuele spanning en angst in haar leven en groeit haar zelfbewustzijn. Maar wanneer ze begint eraan verdacht haar verleden te worden, moet ze ingrijpende keuzes maken.

Wat fascinerend is het meest aan haar als personage?

Maar Christina staat symbool voor een bepaald type mannelijk die veel succes heeft en volop in de schijnwerpers staat. Bijvoorbeeld op sociale media. Ze leeft in een wereld van *likes* en *dislikes*, en in een tijdperk van kennis en informatie. Maar Christina schijnt zich zo voor dat, vergeet flinpte dat ze het aan informatie doet te vertellen: niet aan haar man, niet aan haar be-

FIGIE
O AMMANITI
HET NIEUWE
LEVEN
Verwoord door Rita
Lester
380 pp.,
€22,99

veiligers. Daardoor leeft ze in haar eigen wereld, zamend op een archaïsche manier. De gedachte dat het intieme aspect van haar leven open en bloot aan de wereld zal worden geïsoleerd, is voor haar een angst. Het probleem is echter dat het niet alleen is. Dit is het probleem in Italië hebben zelfmoord pleegd omdat er een seksvideo, of het gedrag, op sociale media werd gedeeld. Heel heftig.

Wat om die reden een vrouwelijke hoofdpersonage schrijver dan een man?
Ja, ik vind het ook deze tweede keer nog steeds moeilijk om vanuit een vrouwelijk perspectief te schrijven, maar ook uitgedaagd. Het is een uitdaging om te schrijven over een vrouw die anders is dan een man, ook voor moeders. Een moede vrouw moet altijd haar best doen om niet voor de ogen van anderen te worden gezien. Vrouwen staan de eern van bevoorrechte mannen voorop, dat is trouw, zonder weer te hebben van de inhoud.

Een kenmerk in de roman is: 'De angst eindigt met de dood'. Hoe wordt dit thema behandeld in de roman?
Maar Christina staat symbool voor een bepaald type mannelijk die veel succes heeft en volop in de schijnwerpers staat. Bijvoorbeeld op sociale media. Ze leeft in een wereld van *likes* en *dislikes*, en in een tijdperk van kennis en informatie. Maar Christina schijnt zich zo voor dat, vergeet flinpte dat ze het aan informatie doet te vertellen: niet aan haar man, niet aan haar be-

‘Tal van vrouwen hier in Italië hebben zelfmoord gepleegd omdat er een seksvideo werd gedeeld’

Niccolò Ammaniti: 'Ik ben rustiger geworden en maak me minder druk over mijn toekomst. Dat is het goede aan ouder worden: ik heb minder bezorgdheid nodig.' (1/12 JP)

Niccolò Ammaniti (1966) is de auteur van de internationale bestseller *Amor*. Hij heeft ook twee andere romans, *Amor* en *Amor*, die zijn uitgegeven in Nederland. Hij heeft ook twee andere romans, *Amor* en *Amor*, die zijn uitgegeven in Nederland. Hij heeft ook twee andere romans, *Amor* en *Amor*, die zijn uitgegeven in Nederland.

Volgend jaar is het dertig jaar geleden dat u schreven. Wat is het leven in die decennia veranderd?
Ik kan rustiger geworden en maak me minder druk over de mening van de buitenwereld. Dat is het goede aan ouder worden: ik heb minder bezorgdheid nodig. Ik voel me vrijer en ik maak het schrijven makkelijker. Voeger had ik een vast rooster nodig om te werken. Nu heb ik meer tijd en ik heb meer tijd om te schrijven. Ik heb meer tijd om te schrijven. Ik heb meer tijd om te schrijven.

Wat het moeilijk om, nadat u in de huid van de prachtige Maria Christina Palma was getropen, de hoofdpersonage op een gegeven moment weer los te laten?
Ja, het is moeilijk om, nadat u in de huid van de prachtige Maria Christina Palma was getropen, de hoofdpersonage op een gegeven moment weer los te laten. Het is moeilijk om, nadat u in de huid van de prachtige Maria Christina Palma was getropen, de hoofdpersonage op een gegeven moment weer los te laten.

Schieterna
Boeken Top Tien

- 1 **FIGIE**
Michael Houlihan
Wentdigen
Aankomende, €23,99
- 2 **1**
Stefanie Hoogerwerf
We hebben het over je
Penhal
Penhal, €20,00
- 3 **2**
Leeszen
De herinnering
Aankomende, €27,50
- 4 **3**
Konrad Michoog
De herinnering van de mens
Aankomende, €23,99
- 5 **9**
Bernard Yoshimoto
Kiichen
Sari Kage, €22,50
- 6 **4**
Sara Pennypacker
Lelker
Aankomende, €22,99
- 7 **7**
Stefan Zweig
Moetagen
Aankomende, €9,99
- 8 **6**
Georgina Lutz
Moetagen en moezgen
Aankomende, €24,99
- 9 **8**
Mattijs Rozendorn
Luzifer
Aankomende, €23,99
- 10 **5**
J.J. Voskuil
Capitulaie, Dagboekken
Van Dorst, €23,95
- 1 **1**
Mazyn Rijnhart
Doer zelf normaal
Aankomende, €22,50
- 2 **3**
Familla Maria
Polderaanmer
Van Dorst, €22,50
- 3 **4**
Antony Groot
de Heide van de Heide
Aankomende, €23,99
- 4 **5**
Aankomende, €23,99
- 5 **6**
Aankomende, €23,99
- 6 **5**
Aankomende, €23,99
- 7 **7**
Aankomende, €23,99
- 8 **10**
Aankomende, €23,99
- 9 **9**
Aankomende, €23,99
- 10 **10**
Aankomende, €23,99

Italiaans bestsellerauteur Niccolò Ammaniti over 'Het intieme leven' en de almacht van algoritmes

'Het vriendelijkste wat je voor politici kunt doen, is ze uitlachen'

Het intieme leven, de nieuwe roman van Niccolò Ammaniti (56), begint als een satire op politiek en sociale media, met de vrouw van de Italiaanse premier in een glansrol. Maar dan duikt er een seksvideo op en loopt het uit de hand. 'Ik werd verliefd op mijn hoofdpersonage.'

DANNY ILEGEMS

We waren het al bijna vergeten, maar Niccolò Ammaniti was de eerste hedendaagse Italiaanse schrijver die internationaal potten brak. Jaren voor er sprake was van een Italiaanse golf schreef hij met titels als *Ik haal je op, ik noem je mer* (1999) en *Ik ben niet bang* (2000) onvervalste bestsellers. In zijn kielzog kwamen de anderen: Sandro Veronesi met *Kalme chaos* (2005), Roberto Saviano met *Gomorra* (2006), Paolo Giordano met *De eenzaamheid van de priester* (2008), Silvia Avallone met *Staal* (2010), Paolo Cognetti met *De acht bergen* (2016).

Een nieuw boek van Ammaniti lijkt zelden op het vorige, maar de basisingrediënten blijven altijd dezelfde, als in een klassieke uit de Italiaanse keuken: seks, geweld en sardonische humor. Vanwege zijn verbeeldingskracht wordt hij vergeleken met Federico Fellini, vanwege zijn buitensporigheid met Quentin Tarantino. "Ik zoek altijd het slechtste in de mens", heeft hij eens gezegd in een interview, waarna hij in lachen uitbarstte.

De jongste jaren heeft Ammaniti meer tv-series geregisseerd dan boeken geschreven. De meest memorabele was *Il miracolo* (2018), een achtdeelige reeks die ook op Canvas te zien was: bij een vermoorde maffiabas wordt een Maria-beeld aangetroffen dat negen liter menselijk bloed per uur huikt. De politiek, de wetenschap en de kerk - in de persoon van een seksverlaaf

de priester - buigen zich in het grootste geheim over de kwestie; de afloop laat zich nog steeds streamen.

Het hoofdpersonage van Ammaniti's nieuwe roman is andermaal een beeld van een vrouw: de onbereikbaar mooie Maria Cristina Palma, tevens de echtgenote van de Italiaanse premier. In *Het intieme leven* wordt ze een vrouw van vlees en bloed, die heerlijk botst met het protocol en met de tijdgeest, en triomfeert op het moment dat ze ten onder dreigt te gaan.

Onze Zoommeeting is al begonnen, maar de schrijver laat op zich wachten. Zijn literair agent in Milaan begrijpt er niks van, ze heeft hem vannormen nog aan de afspraak herinnerd. We doden de wachttijd met een praatje over de verkoop van *Het intieme leven* in Italië. Het gaat hard. Al twee maanden staat de nieuwe Ammaniti bovenaan in alle bestsellerslijsten, op de tweede plaats. Alleen *Reserve* van prins Harry, de memoires van een echte sprookjesfiguur, doet beter.

"Scusi", zegt een schorre stem buiten beeld. Even later verschijnt hij op mijn scherm. Niccolò Ammaniti draagt een beige T-shirt, een baard van vier dagen, en hij ligt achterover - op zijn bed of op de bank, dat is niet duidelijk. "Scusi, ik heb me verslapen", zegt hij, geuwend. "Ik was even gaan liggen in de overtuiging dat ik na een halftuurtje wel wakker zou worden. Mfinchia, ik heb anderhalf uur diep geslapen. Waar ben ik?"

'IK HEB IETS MET BELGIË. IK ZOU IN DAT PRACHTIGE ZWARTE LAND, HET POSTINDUSTRIËLE LANDSCHAP ROND CHARLEROI, GRAAG EEN FILM DRAAIEN'

Ja, waar bent u?

(reikt zich uit) "Thuis in Rome, denk ik. (lacht) Ik woon aan de noordzijde van het Villa Borghese-park, tussen de wijken Parioli en Prati. Weet u waar dat is?"

De chique buurt.

"Ik heb al op alle mogelijke plekken in Rome gewoond. Ik ben niet kieskeurig, ik hanteer slechts één criterium: er moet een park in de buurt zijn waar ik met mijn honden kan wandelen. Mijn vorig adres was bij het Villa Ada-park. Dat is een belangrijke locatie geworden in *Laat het feest beginnen* (zijn roman uit 2008, red.). Maar hier zit ik ideaal: vlak bij Borghese, maar ook vlak bij het centrum, bij Piazza del Popolo en Piazza di Spagna. Een strook platteland in het midden van de stad, zeg maar."

Ik dacht dat de schrijvers en de kunstenaars tegenwoordig in Pigneto woonden.

"Ik haat Pigneto! Daar lopen alleen maar gelukkige jonge mensen rond die niks anders te doen hebben dan feesten en uitgaan. Ik ben een misantroop, een donkere ziel. Ik verkiest het gezelschap van mijn honden boven dat van mensen. Ik zit liever eenzaam en ongelukkig thuis!" (lacht uitbundig)

Esquilino, de wijk bezuiden het station Roma Termini, is blijkaar ook een nieuwe culturele hotspot.

"Esquilino: nog zo'n vreselijke buurt! Daar mengen de grote schrijvers en de beroemde mensen zich onder de arme huizen, in de hoop dat de geest van Pier Paolo Pasolini (Italiaanse filmregisseur en dichter, red.) in hen zal varen. (Met gepoepte ernst) Tegen uw lezers die een citytrip naar Rome overwegen, zou ik willen zeggen: mijd de plekken waar de hipsters en de schrijvers samsenscholen! Blijf weg uit Pigneto, Trastevere en al die andere wijken die in uw reisgids als 'cool' worden omschreven."

Genoeg toeristische informatie, laten we het over *Het intieme leven* hebben. Wat heeft u ertoe aangezet een boek te schrijven met de vrouw van de Italiaanse premier in de hoofdrol?

"Als u zich afvraagt of mijn Maria Cristina Palma misschien gebaseerd is op een rebel bestaand personage, dan moet ik u ontgoochelen..."

Dat was inderdaad het eerste wat ik me afvroeg: wie heeft model gestaan? Carla Bruni, Melania Trump, of een Italiaanse WAG die ik niet ken?

"Nee, zo is het echt niet gegaan. (denkt na) Het is ingewikkeld. Aanvankelijk wist ik zelf niet goed wie Maria Cristina was. Ik wist alleen dat ze heel mooi en heel beroemd was. Maar gaandeweg, naarmate het schrijven vorderde, leerde ik ook haar binnenkant kennen. Haar gevoelsleven werd almaar rijker en interessanter. Maria Cristina bleek niet alleen ongenaakbaar mooi te

"Ik ben een misantroop. Ik verkies het gezelschap van mijn honden boven dat van mensen. Ik zit liever eenzaam en ongelukkig thuis!" © AFP

zijn, ze werd ook een omveerstaanbaar kwetsbaar wezen, ontzeker en verlegen, met een diepe kern van tristesse.

"En ja, het onvermijdelijke gebeurde: ik werd verliefd op haar. Misschien is ze mijn ideale vrouw. (lacht) Carla Bruni met de gekwelde ziel van prinses Diana: mooi en ongelukkig."

Wat ik me nog meer afvroeg is wie haar echtgenoot is: Domenico Mascagni, de rijke

'HET BREIN VAN DE EXTREEMRECHTSE LEGA NORD IS NIET MATTEO SALVINI, WEL EEN GEHEIM SOFTWAREPAKKET DAT DE POLITIEKE THEMA'S BEPAALT'

Bio

- geboren op 25 september 1966 in Rome
- debuteerde in 1994 met de roman *Branchie* (vertaald als *Kieuwen*)
- is de auteur van bestsellers als *Ik haat je op, ik neem je mee en ik ben niet bang*
- won met *Come Dio comanda* (Zo God het wil) de prestigieuze Strega-prijs
- zijn roman *Io e te* (Ik en jij, 2010) werd verfilmd door Bernardo Bertolucci

topadvocaat die het tot premier van Italië schopt. Naar wiens evenbeeld hebt u hem geschapen? Naar dat van Romano Prodi of Matteo Renzi, Giuseppe Conte of Mario Draghi?

(lacht hard) "Als hij een mix van Renzi en Conte is, is hij waarlijk een opportunistisch meester! In elk geval is mijn premier een personage dat uiterst zeldzaam is, een diersoort die niet voorkomt in de vrije natuur, maar die wel met enige regelmaat in de Italiaanse politiek opduikt. Als onze politieke partijen niet meer weten van welk hout pijlen te maken, roepen ze iemand als Domenico Mascagni ter hulp: conservatief noch progressief, links noch rechts, hard noch zacht, vis noch vlees. De ultieme consensuspoliticus. Hij doet het niet voor het geld, want hij heeft al een succesvolle carrière in de financiële wereld achter de rug, nee, hij doet het voor het land! En voor de eer, natuurlijk, voor een vermelding in de geschiedenisboeken.

"Ik herinner me nog de dag dat Giuseppe Conte van de Vijfsterrenbeweging als premier naar voren werd geschoven. Met een smalle van oor tot oor verschen hij op het toneel. O wat voelde hij zich slim, belangrijk, uitvoerend! Conte heeft één ding goed gedaan in zijn ambtstermijn: na die verschrikkelijke coviduitbraak in Noord-Italië, in maart 2020, heeft hij de totale lockdown afgekondigd en het land op slot gedaan. Voor de rest heeft hij helemaal niks voor elkaar gekregen. Maar hij is premier geweest en ik niet." (lacht)

In Het intieme leven is er één figuur die nog machtiger is dan de premier: de spindoctor van de premier. De mysterieuze, onzichtbare, onbereikbare nerd Bruco. Had u Steve Bannon, de strateeg van Trump, in gedachten toen u deze Darth Vader van de Italiaanse politiek creëerde? Die heeft zich een tijdlang in Italië schuilgehouden.

"Nee, daar had ik Bannon niet voor nodig. In de politiek wemelt het van de spindoctors, woordvoerders, socialemediamanagers, conversation marketeers en hoe ze voorts ook mogen heten. In de regel zijn het saaie bollebozen op witte sneakers, compleet oninteressante types die allemaal hetzelfde zeggen maar doen alsof ze het warm water hebben uitgevonden.

"Mijn Bruco is tenminste een gevaarlijke gek. Hij leeft in een camper met een roedel straat-honden en hij gelooft in de complottheorieën die hij zelf heeft verzonnen, is bang voor zijn eigen schaduw. Hij draagt altijd een zwarte integraalhelm zodat er zeker geen magnetische stralen tot zijn hersenpan kunnen doordringen. Niemand weet wie hij is, niemand weet hoe hij eruitziet. De confrontatie tussen Maria Cristina, de mooiste vrouw ter wereld, en Bruco, de moesige idioot die zich een genie waant, vind ik zelf de grappigste passage uit mijn boek. Hij geeft haar het slechtste advies dat ze kon krijgen: "Laat die seksvideo maar uitlekken!"

Zouden we daar, ter wille van de leespret, niet beter over zwijgen?

"U hebt gelijk. Maar het is wel een veelzeggend moment. Spektakelmaatschappij *next level*. En méér dan een frivoliteit van mijn kant. Want ik zal u zeggen waar de inspiratie voor Bruco vandaan komt: van de Lega, de rechts-populistische partij van vicepremier Matteo Salvini. De socialemediakanalen van die partij worden aangestuurd door een geheim softwarepakket met de codenaam The Beast. Dat is het instrument waarmee de stemming onder de Italiaanse bevolking continu wordt geleid. Op basis daarvan wordt bepaald op welke thema's de Lega zich profileert en welke boodschappen ze achterlaat op sociale media. Het meesterbrein van de Lega is dus niet partijleider Salvini met zijn staf, maar... een set van algoritmes."

"De Vijfsterrenbeweging functioneert niet anders; die is ontstaan uit de blog van de komiek Beppe Grillo. Onze politiek wordt met andere woorden geregeerd door digitale spoken. De politici varen er blind op. De ene dag zeggen ze dit, de andere dag zeggen ze het tegenovergestelde. Als sprekende poppen, als Siri met stemmingswisselingen. Het vriendelijkste wat je voor de politici van vandaag kunt doen, is ze uitlachen."

En toch is *Het intieme leven* geen satirische roman. In feite hebt u iets zeer vermetels gedaan: diepte gegeven aan een vrouw die door iedereen voor vlak wordt aangezien, een hol vat, een lege huls.

(grinst) "Ja, je begint te lezen en je denkt: dit is satire, Maria Cristina die de dienstwagen van de premier onderkopt, alsook de premier zelf, nadat ze zich lazarus heeft gezoopen op een officiële receptie waar haar aanwezigheid vereist was. Lachen! Maar dan dukte die seksvideo op. Dat is het kantelpunt. Dan verandert Maria Cristina van een vrouw die wanhopig haar best doet, en die probeert weg te kijken van wat er allemaal rond haar gebeurt - het gekonkel, de valsheid, de haat en nijd -, in een wandelende tijdbom."

"In haar zoektocht naar een uitweg, in haar verlangen om een authentieke, vrije mens te zijn in plaats van louter verschijning, uithangbord, nationaal symbool, gevangene van de organiserende perceptie, blijkt ze bereid om werkelijk alles op het spel te zetten."

(Met protogenes) "Het was geweldig om een jaar lang te kunnen rondwonen in de geest van dit personage. De roman is een verslag van mijn poging om tot de dramatische kern van die ban-

Toeristen zelfin erop los aan de Trevifontein in Rome. Ammaniti: 'Ik word niet goed van de georkestreerde vrolijkheid op sociale media.'

© CORBIS VIA GETTY IMAGES

bij deze mijn excuses aan."

Bent u al beschuldigd geworden van oneigenlijke toe-eigening van de vrouwelijke ziel?

"Voorlopig niet. Integendeel: tal van jonge, vrouwelijke schrijvers hebben me al gefeliciteerd. Ik ben vereerd. Ik hoor dat veel vrouwen zich herkennen in Maria Cristina's uitzichtloze gevecht met het schoonheidsideaal en met de zaken die van haar worden verwacht. Zij nadert de middelbare leeftijd, ze begint van haar plunnen te verliezen. Elke dag krijgt ze er een rimpel bij, elke dag wordt het een beetje moeilijker de mooiste vrouw ter wereld te zijn."

"Als man ben je geneigd dat probleem te bagateliseren, te denken dat alleen domme, oppervlakkige vrouwen eronder gebukt gaan. Wie mij erg gebolst heeft de ernst van de situatie onder ogen te zien, is mijn eigen vrouw (de actrice Lorenza Indovina, red.). Zij heeft de ontwikkeling van Maria Cristina als personage op de voet gevolgd en ervoor gezorgd dat ik bij de les bleef. Toen het boek af was, zei ze: 'Een fictief

dan ons grootste geheim, dat nooit aan het licht mag komen? Dat is het grote dilemma van Maria Cristina. Bent u actief op sociale media?'"

Steeds minder, merk ik. En vrijwel uitsluitend voor professionele doeleinden.

"Zoals ik. Ik navigeer met een aantal nep-accounts, onder een schuilnaam, om te kunnen volgen wat er gebeurt. Ik word niet goed van de georkestreerde vrolijkheid: iedereen is mooi, overal schijnt de zon, de pasta met inktvis is succulent en de feestjes in Dubai duren tot de ochtend. Geen wonder dat veel mensen de confrontatie met de werkelijkheid niet aankunnen. Dat ze liever seks hebben aan een computerscherm dan met een levende partner, bij wie hun imperfecties aan het licht dreigen te komen."

"We stellen ons bloot aan honderden contacten en duizenden volgers, maar in feite vormen we een contactgestoorde maatschappij."

Aan het einde bevrijdt Maria Cristina Palma zich in het openbaar van haar publieke personage. De oplossing is simpel, lijkt u te suggereren: zeg de onverbloemde waarheid, gooi dat socialemediamasker af.

"Ja, maar dat is natuurlijk gemakkelijker gezegd dan gedaan. Want wat moet die arme Maria Cristina allemaal doen om tot dat punt te komen? Haar angsten overwinnen, haar demonen in de ogen kijken, haar remmingen laten varen, haar echtgenoot verkoschen en zich in de armen storten van een andere man, die ze ook niet helemaal vertrouwt. Bergen moet ze beklimmen, stormen moet ze trotseren! Tot op het laatste moment aarzelt ze om de harde waarheid te vertellen: dat ze niet is wie ze lijkt te zijn, wie ze pretendeerde te zijn, wie ze zelf dicht te zijn."

'Ik hoop dat er in Italië vroeg of laat een vrouw premier wordt', laat u Maria Cristina zeggen na haar grote ontboezeming. 'Dan zal haar man ontdekken wat het betekent om first gentleman te zijn en te leven met de angst om verkeerde of ongepaste dingen te zeggen.' Italië heeft sinds vorig jaar een vrouwelijke premier, de extreemrechtse Giorgia Meloni. Nu tevreden?

"Tevreden is niet het juiste woord. Ik ben blij dat we eindelijk een vrouwelijke premier hebben. Maar ik ben niet iets minder blij met wie die premier is en waar ze voor staat (haar partij, Fratelli d'Italia, is in het neofascisme geworteld, red.). Toen Meloni de eed ging afleggen bij president Sergio Mattarella, heb ik op haar man gelet. Hij zag er blij en trots uit. Hij schreef door de gangen als Clint Eastwood in een film van Sergio Leone. *Molto buffo!* Maar daarna heeft hij zich nauwelijks nog in het openbaar vertoond aan haar zijde. Dus ik denk dat hij een slimme vent is." (lacht)

Er duikt ook een Belgische politicus op in uw

boek: Wim Claes. Die naam doet een belletje rinkelen.

"Haha, kent u hem?'"

Wie kent hem niet? Willy Claes: legendarische socialist, gewezen minister van Buitenlandse Zaken en secretaris-generaal van de NAVO, moest ontslag nemen omdat hij verdracht werd van corruptie bij de aankoop van Agusta-helikopters door het Belgisch leger. Italiaanse helikopters! Hij leeft nog, hij is inmiddels 84 jaar.

"Ik heb zijn politieke biografie een beetje aangepast. In mijn verhaal is hij een conservatieve minister van Handel die zich verzet tegen immigratie en die België uit de Europese Unie wil halen."

Maar de uiterlijke kenmerken die hem typeren hebt u behouden: 'Zijn donkere haar is met een of ander smerig goedge vastgeplakt op zijn glimmende voorhoofd. Hij draagt een bril met een zwaar montuur die zo ouderwets is dat hij in de mode is. Hij lijkt wel een Sovjetminister uit de jaren zeventig.' (lacht smakelijk) "Ik heb iets met België. Mijn tv-serie *Il miracolo* heb ik ook deels in België gedraaid. In... hoe heet die stad ook alweer, in het gebied waar vroeger de steenkoolmijnen en de staalfabrieken gevestigd waren? (denkt na) Charleroi! Het zwarte land! In de toekomst zou ik in dat prachtige postindustriële landschap graag een film draaien. Ik moet hem alleen nog schrijven."

Op de soundtrack van *Il miracolo* staat ook een nummer van een Belgische band: 'Quatre mains' van deEUS...

"Tom Barman! Ik ken 'm goed. Hij komt vaak naar Rome. Hij is bevriend met Leonardo Colombati (auteur van onder meer een boek over Bruce Springsteen, waarvoor Ennio Morricone het voorwoord schreef, red.): goeie schrijver, geschikte vent."

Barman gaat graag cocktails drinken in de bar van Hotel Locarno, vlak bij Piazza del Popolo.

"Ik weet het, dat is driehonderd meter van mijn deur. Dus als je nog eens in Rome bent, bel mij, dan spreken we daar af. Kom ik nog eens onder de hippe mensen." (lacht)

Niccolò Ammaniti, *Het intieme leven*, uitgeverij Lebowski, 336 p., 22,99 euro. Vertaling: Etta Maris

'SPINDOCTORS ZIJN SAAIE BOLLEBOZEN OP WITTE SNEAKERS DIE ALLEN HETZELFDE ZEGGEN. MIJN PERSONAGE BRUCO IS TENMINSTE EEN GEVAARLIJKE GEK'

ge, gereserveerde vrouw door te dringen. Ik wist: als ik haar trauma's te vroeg in het verhaal breng, zal elke lezer bij zichzelf denken: rotverwend, omhooggevalen nest. Daarom is Maria Cristina aanvankelijk een personage met wie je je maar moeilijk kunt identificeren. Maar met wat geduld kom je erachter dat haar leven een opeenvolging van tragedies is geweest. Zoals veel levens, zoals onze levens."

"En op het einde blijkt dat niet Maria Cristina de lege huls is, maar haar man, de premier. Hij is van hun tweeën de paradijs en de schijldraars. Hij is degene die haar gebruikt als een kandelaar, om licht te brengen in zijn grijze bestaan. (aarzelt) Hebt u enige sympathie kunnen opbrengen voor mijn Maria Cristina?'"

Ik ben voor haar gevallen toen ze overging tot dat onstuimige potje wraakseks met haar jeugdviend Nicola Sarti.

(lacht) "Die seksse Sarti! Ik was zo jaloers op hem, dat ik net voor die seksse scene nog even tussenbeide ben gekomen als verteller, met een totaal overbodige flashback naar mijn eigen jeugd. Gewoon omdat het me zwaar viel haar vrijpartij met dat zwijn te moeten beschrijven. Aan de lezers die zich daaraan storen, bied ik

vrouwelijk karakter verzinnen, dat kun jij wel, maar in het echte leven begrijp je nog altijd niks van vrouwen." (lacht)

In wezen gaat uw boek over leven in het tijdperk van sociale media.

"Zelf beschouw ik *Het intieme leven* niet als een maatschappijkritische roman, maar ja, dat is het decor waartegen het verhaal zich afspeelt. Het digitale tijdperk, deze zieke tijd, die schizofrene, bipolaire mensen van ons maakt..."

Hoezo?

"Wat doen we op sociale media? We etaleren er onze betere 'ik'. Het is een volkomen fake constructie, een dubbele persoonlijkheid, die we voortdurend aanpassen, reconstrueren en perfectioneren, op basis van de feedback die we krijgen. Tot er een wezen ontstaat, een geheel van uiterlijke kenmerken, overtuigingen en smaken, dat nauwelijks nog overeenkomsten vertoont met onze ware 'ik'."

"En dan komt er onvermijdelijk een moment dat we niet meer kunnen leven met de persoon die we echt zijn. Omdat die niet meer herkennen, of willen kennen. Onze oorspronkelijke persoonlijkheid, ons intieme leven, wordt

Niccolò Ammaniti:
'Beroemdheid
maakt je juist
heel kwetsbaar'

P5

Victoria Selman
onderzoekt:
Hoe is het om
familie van een
seriemoordenaar
te zijn? P9

Met zijn nieuwe
roman *De Pool* schreef
J.M. Coetzee een ode aan
de heilzame werking
van muziek. P7

Tahereh Mafi begint
een nieuwe
fantasy-serie:
'Ik wilde een
djinn-maatschappij
creëren.' P13

Mira Feticu leerde Neder-
lands in de bibliotheek:
'Het was de beste school
die ik kon hebben.' P15

James Bridle's
Manieren van zijn: 'De wereld
is meer dan
een domme
machine.' P21

Marjolijn van Heemstra
komt op voor de
maan in haar
essay voor de
Maand van de
Filosofie. P19

 Judith Herzberg
Vliegen
Unieke, geïllustreerde heruitgave
www.deharmonie.nl

In de
boekhandel
€15

 BK
BOEKENKRANT

Gratis verkrijgbaar
bij 180 boekhandels

Kijk op pagina 28 voor een
boekhandel bij u in de buurt!

INTERVIEW

NICCOLÒ AMMANITI

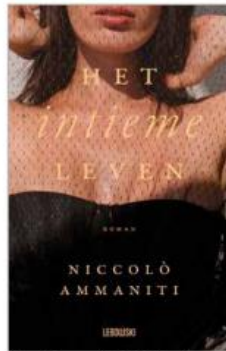
‘Beroemdheid maakt je juist heel kwetsbaar’

Niccolò Ammaniti, de Italiaanse meesterverteller van *Ik haal je op, ik neem je mee* en *Zo God het wil*, houdt niet van de aandacht die zijn succes hem heeft gebracht. ‘Schrijvers dreigen in Italië steeds vaker sterren te worden,’ zei hij in 2010 tegen NRC. Nu, acht jaar na zijn laatste roman, schrijft hij voor het eerst over een volwassen vrouw, die constant in de schijnwerpers staat.

MIRJAM MULDER

‘Ik houd ervan om het tragische te verbinden met de ironie van de paradox,’ vertelt de auteur. Een zin waar je even op moet kauwen, maar als je zijn boeken kent, snap je wat hij bedoelt: in zijn romans laat hij je meeleven met de meest onsympathieke personages en vindt hij humor in de lelijkste kanten van het bestaan. In zijn nieuwe roman *Het intieme leven* is dat niet anders, al doet hij hier wel iets nieuws: hij schrijft voor het eerst vanuit het perspectief van een 42-jarige vrouw. Maria Cristina Palma lijkt een perfect leven te hebben: haar man is de premier van Italië en zij is uitgeroepen tot de mooiste vrouw van de wereld. Ze woont in een penthouse dat uitkijkt over Rome en besteedt haar dagen aan fitness en glamourfeestjes. Niet bepaald een hoofdpersoon waarin je je makkelijk kunt inleven. ‘Ik wilde kijken of ik als schrijver in de schoenen van een vrouw kon gaan staan, dat leek me een grote literaire uitdaging,’ legt Ammaniti uit. ‘Ik bedacht een personage dat bepaalde tekortkomingen had, want ik wilde proberen om de lezer langzamerhand diens vooroordelen tegenover haar te doen over-

Niccolò Ammaniti, *Het intieme leven*, vertaling: Etta Maris, Uitgeverij Lebooks, 336 pagina's (€ 22,99)

GUSTO DE LAZZARIS

komen, om zich uiteindelijk net zo te voelen als zij.’ Op het eerste gezicht lijkt Maria Cristina’s leven misschien benijdenswaardig, maar gaandeweg leren we dat ze eigenlijk ontzettend eenzaam is: de prijs van extreme schoonheid en beroemdheid. ‘Mensen als Maria Cristina kunnen, paradoxaal genoeg, juist heel kwetsbaar zijn. Ze dragen allerlei etiketten met zich mee en worden alleen daarvoor aangezien. Maar, als we in hun innerlijke wereld graven, ontdekken we dat de mechanismen van hun geest dezelfde zijn als bij de rest van ons. Toen ik in het hoofd van Maria Cristina stapte, kwam ik uit bij haar meest intieme gedachten. En voor mij zijn die de kern van onze menselijkheid.’

Als onze heldin op een feest haar oude vriend Nicola Sarti tegenkomt, komen er steeds meer demonen uit haar verleden naar boven drijven. Hij was een vriend van haar broer, die hen de zomer voordat haar broer overleed had meegenomen op een zeiltocht. Nu, twintig jaar later, laat Nicola haar een video zien van iets wat zich op die zeilboot heeft afgespeeld, waar zij zich niets van kan herinneren. ‘Het filmpje maakt Maria Cristina doodsbang, omdat ze van haar uiterlijk leeft. Men zegt

‘Ik wilde kijken of ik als schrijver in de schoenen van een vrouw kon gaan staan.’

over haar dat ze de mooiste vrouw van de wereld is, maar niemand kan dat daadwerkelijk zijn. Ze voelt altijd de blik van anderen op zich gericht. Als Nicola opduikt, brengt hij haar terug naar haar jeugd, en hervindt ze iets authentieks, als een oprechte omhelzing. Maar dan stuurt hij haar een heel intieme video, die voor haar een bedreiging vormt: die beelden uit haar verleden veranderen in een tijdbom die ontploft in haar brein en haar belemmert om nog helder na te kunnen denken.’ Radeloos neemt Maria Cristina haar oude jeugdvriend Luciano in vertrouwen, en, als ze geen andere uitweg meer ziet, ook de in nevelen gehulde socialmediamanager van haar man, Bruco. Maar beiden blijken ook hun eigen agenda te hebben. Wie kan ze nog vertrouwen? Waar ze eerder heel passief door het leven ging, door te knikken en poseren als haar dat gevraagd werd, kruipt ze nu noodgedwongen uit haar schulp. Gedurende

de tocht die ze aflegt, fileert Ammaniti met zijn kenmerkende humor onze huidige maatschappij: van corrupte politici en onze obsessie met beroemdheden tot aan het dubbel-leven waartoe de sociale media ons dwingen. In *Het intieme leven* probeert hij door te dringen tot dat greintje waarheid dat in ons allen verborgen ligt. Ammaniti: ‘De scheur die zich in Maria Cristina opent, leidt uiteindelijk niet tot haar ondergang, maar staat haar juist toe om haar eigen autonomie terug te vinden. Het is haar redding.’

Zoals Nicola met Maria Cristina speelt, speelt de alwetende verteller ook met de lezer – en spreekt die soms zelfs letterlijk aan. Waarom maakte hij die keuze? ‘Na acht jaar riet te hebben geschreven, had ik er behoefte aan om mijn band met de lezer weer aan te halen. Ik heb de tijd genomen voor persoonlijke bespiegelingen, die me van Darwin en de gedragsbiologie tot aan de werkingen van het geheugen brachten. Als men me jaren geleden had verteld dat ik in de toekomst zoiets dergelijks zou doen, had ik dat niet geloofd. Maar toen hoorde ik dat de lezers op een nieuw boek wachtten, en dus heb ik aan hen gedacht: in het boek noem ik ze dan ook ‘cari lettori’, ‘beste lezers’.’

'Het intieme leven': verliefd worden op de mooiste en meest gehate vrouw ter wereld

In zijn eerste roman in acht jaar kruipt de Italiaanse auteur Niccolò Ammaniti in de huid van Maria Cristina Palma, een 42-jarig model, moeder en vrouw van de Italiaanse premier. 'Het intieme leven' is een snijdende tragikomedie over onze maatschappij door de ogen van de mooiste en meest gehate vrouw ter wereld.

Het intieme leven' begint met een kreet van pijn, in een penthouse op een steenworp van de Piazza Navona in Rome. Maria Cristina Palma is rustig aan haar work-out bezig als haar personal trainer een gietijzeren gewicht van 5 kilo op haar voet laat vallen. Hij beseft meteen de omvang van zijn fout, want hij heeft net de belangrijkste grote teen van Italië gekneusd.

De essentie

- 'Het intieme leven' is de tiende roman van de Italiaanse schrijver Niccolò Ammaniti (56).
- Het hoofdpersonage is Maria Cristina, de vrouw van de Italiaanse premier.
- Ze is de mooiste maar ook meest gehate vrouw van de wereld.
- Ammaniti fileert de Instagram-cultuur en de invloed van de sociale media.

Maria Cristina is niet alleen de vrouw van de Italiaanse premier, ze is door een Amerikaanse universiteit ook uitgeroepen tot de mooiste vrouw ter wereld. De afmetingen van haar ovale gezicht zijn 'van goddelijke proportie.' Van haar wenkbrauwen tot haar tenen belichaamt ze 'de eeuwige schoonheid die kunstenaars van alle tijden, van Phidias tot Picasso, heeft geïnspireerd'. Niet alleen op WikiFeet, de website voor voetfetisjisten, maar ook op Instagram is ze de meest gevolgde vrouw.

Door subtiele verwijzingen naar de popcultuur verankert Ammaniti zijn roman in de hedendaagse samenleving. Hij fileert in 'Het intieme leven' meesterlijk onze maatschappij: het falen van onze politici, onze obsessie met uiterlijke schijn en het dubbelleven waartoe sociale media ons dwingen. Dat is soms tragisch, maar Ammaniti's humor, die tegelijk snijdend en balsemend is, spaart en vergeeft ons ook.

TIP

Begin uw dag goed geïnformeerd.

Ontvang nu De Tijd Vandaag.

Vul uw e-mailadres in

Elke dag via e-mail - Uitschrijven in één klik

Onuitstaanbaar

Naast rijk, beroemd en bloedmooi is Maria Cristina ook onuitstaanbaar - of toch in de eerste helft van het boek. Ze is hooghartig, oppervlakkig en beschrijft andere vrouwen als 'veel te intelligent en veel te lelijk'. Maar het meest frustrerende aan het personage is haar passiviteit. Ze knikt en poseert als dat gevraagd wordt. Haar man en assistente beheren haar dagelijkse agenda. Bruco, de louche socialemiediamanager van haar echtgenoot, controleert haar online aanwezigheid. Hij is er de oorzaak van dat ze door pretentieuze posts de 'haat van een woedende mensheid' over zich heen heeft gekregen.

De lezer beseft, bijna met een schuldgevoel, dat hij misschien te snel geoordeeld heeft over Maria Cristina.

Even vraag je je af of Ammaniti, een man, er wel in zal slagen een interessant, gelaagd vrouwelijk personage neer te pennen, want het is de eerste keer dat de 56-jarige Italiaanse auteur zich daaraan waagt. In zijn vorige romans koos hij vooral kinderen en adolescenten als hoofdrolspelers.

Hij debuteerde in 1994 met 'Kieuwen,' over een jongen die als hobby aquaria bouwt. Met 'Zo God het wil' (2006), een verhaal over de 13-jarige Cristiano Zena, die bij zijn aan alcohol verslaafde vader woont, won hij de Premio Strega, de meest prestigieuze Italiaanse literaire prijs.

Maar Ammaniti geeft beetje bij beetje vrij wie Maria Cristina onder dat afgeborstelde imago echt is. De lezer beseft, bijna met een schuldgevoel, dat hij misschien te snel geoordeeld heeft. Dat is het briljante van Ammaniti. Hij laat je geloven dat Maria Cristina oppervlakkig en dom is, omdat je - net als de rest van de maatschappij die haar veroordeelt - niets over haar weet. Maar Maria Cristina is geen leeg omhulsel, ze draagt een verleden van verlies en verdriet met zich. Als puntje bij paaltje komt, doet ze alles om zichzelf en haar dochtertje Irene te beschermen.

Belgische minister

Ze kruipt noodgedwongen uit haar schulp als een video opduikt die haar leven kan ontwrichten. Om die potentiële bom te ontmijnen, moet ze actie ondernemen. Ze is doodsbang, maar wel vrij. Ze luistert niet meer braaf naar wat haar gezegd wordt en komt in contact met een trits kleurrijke figuren: een Indiase kapster, een Belgische minister van Handel, een schatrijke ondernemer slash donjuan, een gehaaide journaliste.

De gedetailleerde introducties van die personages verraden Ammaniti's achtergrond als regisseur en scenarist.

De gedetailleerde introducties van die personages verraden Ammaniti's achtergrond als regisseur en scenarist. In 2021 regisseerde hij nog een miniserie gebaseerd op zijn boek 'Anna', over kinderen in een postapocalyptische wereld waarin een virus alle volwassenen gedood heeft.

Hij neemt je met filmische beschrijvingen mee op een trip door Italië, van Toscaanse landerijen tot de kust van Amalfi en de Opera in Rome. Maar de humor is nooit ver weg - je zal ook een half hoofdstuk vastzitten in een schoorsteenpijp. Het is een prachtige reis met een onuitstaanbaar personage dat niet anders kan dan je verleiden.

'Het intieme leven' van Niccolò Ammaniti, 336 pagina's, uitgeverij Lebowski.

LEES VERDER

LITERATUUR

Universiteit Antwerpen koopt 14de-eeuwse boeksnipper

De Universiteit Antwerpen kon op een veiling bij Christie's in Londen een fragment op de kop tikken van een nu onbekende 14de-eeuwse ridderroman in het Middelnederlands.

LITERATUUR

Griekse tragedie op de kusten van Wales

Een arme visser krijgt een geschenk van de zee en tart het noodlot. 'Alles wat ik vond op het strand' van Cynan Jones is een staaltje meesterlijk beknopte vertelkunst.

GESPONSORDE INHOUD

'We beschikken over een zeer waardevol startersprogramma'

Elia speelt in op de talenten van zijn mensen. 'Wij krijgen hier een toolbox om ons optimaal te ontwikkelen en het beste van onszelf te geven. Als werkgever weet dit bedrijf buitengewoon goed wat zijn mensen nodig hebben.'

VOEDING & DRANK

Zet de eindejaarsfeesten klimaatvriendelijk in met tips van Geert Noels

Door minder vlees en kaas te eten en voedselverspilling tegen te gaan, kunnen we onze CO₂-uitstoot in België al met bijna een tiende verminderen. Zonder aan levenskwaliteit of welvaartsgroei in te boeten. Dat stelt econoom Geert Noels in zijn boek 'De klimaatschok'.

PREMIUM | Het beste van De Telegraaf

Terug met nieuw boek 'Het intieme leven'

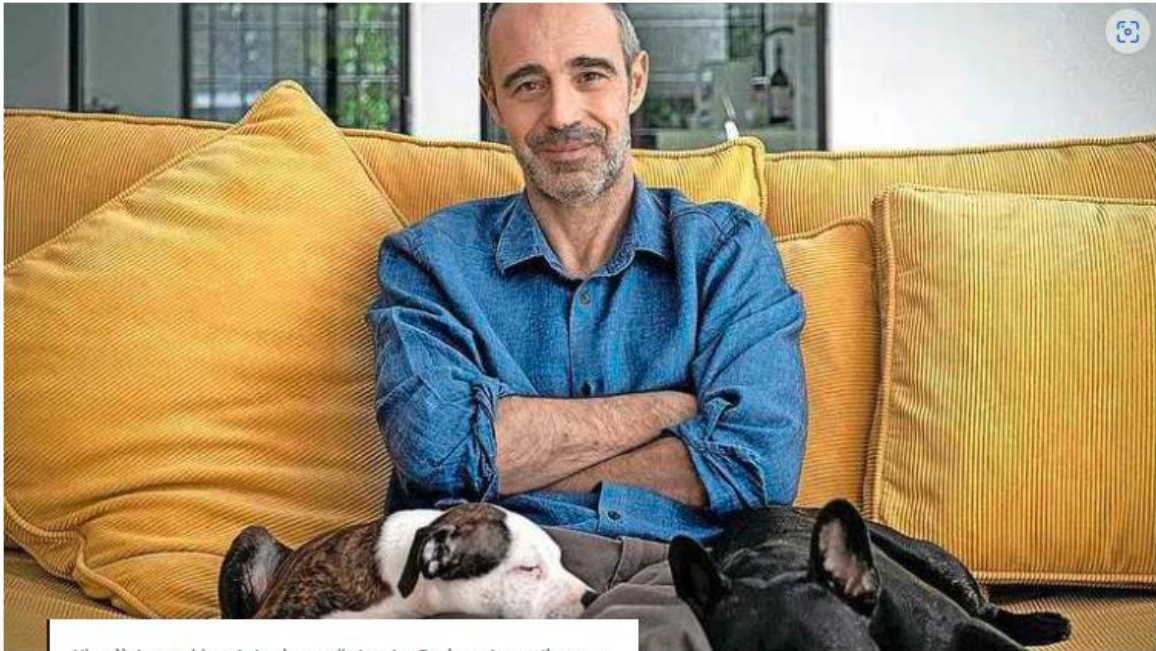
Bestseller-auteur Niccolò Ammaniti: 'Angst en waarheid gaan niet samen'

Door PAOLA VAN DE VELDE
13 mrt. 2023 in CULTUUR

Lees voor

De angst eindigt waar de waarheid begint. Deze wijsheid, uitgesproken door een Indiase kapster in een buitenwijk van Rome, is de sleutelzin in de nieuwe roman *Het intieme leven* van Niccolò Ammaniti (56). De Italiaanse bestsellerauteur kroop hiervoor in het hoofd van 'mooiste vrouw van de wereld', echtgenote van de premier die alles heeft, maar toch niet gelukkig is. „Ik was op slag verliefd op mijn eigen hoofdpersoon Maria Christina.”

Niccolò Ammaniti op de bank met zijn honden Paola en Anna: „Ik was op slag verliefd op Maria Christina.”

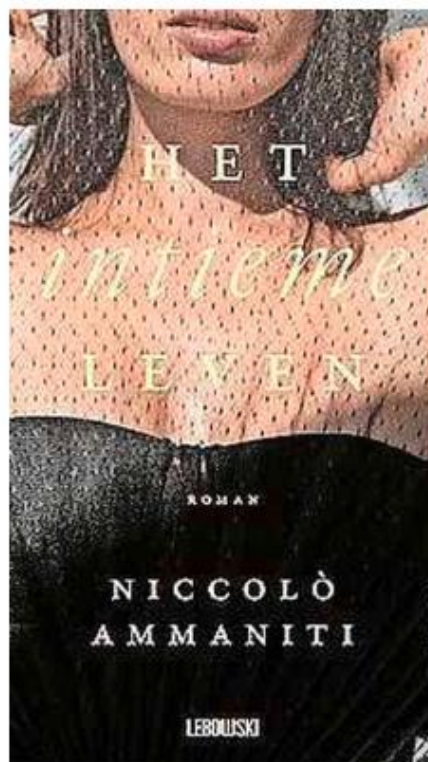
© GRETA DE LAZZARIS

Na zijn laatste roman *Anna* liet de schrijver lang niets meer van zich horen. Zijn fans waren al bang dat hij verloren was voor de literatuur. Maar de liefhebbers van zijn boeken, zoals het veelgeprezen *Ik ben niet bang* en *Ik haal je op, ik neem je mee*, kunnen opgelucht ademhalen. „Ik ben er weer. Terug van weggeweest. Ik was even klaar met de eenzaamheid van het schrijverschap, had zin in projecten waarvoor je wel moet samenwerken. Daarom ben ik de laatste jaren vooral druk geweest met scenario's schrijven en films en tv-series regisseren”, vertelt Ammaniti.

Dubbelleven

Recent pakte hij zijn pen weer op. Het kriebelde weer. Maria Christina Palma verscheen voor zijn geestesoog. „Zij wees mij de weg naar deze tragikomedie. Zij is een vrouw, zoals velen in onze huidige maatschappij, die een dubbellevens leidt: enerzijds is er dat perfecte leven online, op de socials, waar ze uitsluitend het meest glamourvolle plaatje van zichzelf toont. Anderzijds is ook het ware leven, zonder filters, waarin zeker in het geval van mijn heldin veel verdriet is. Haar vader heeft al vroeg het gezin verlaten, haar moeder stierf veel te jong, net als haar broer en haar eerste echtgenoot.”

Maria Christina, een ex-model, inmiddels 42 jaar oud, moeder van een dochter en de vrouw van de minister-president die door vrijwel niemand in haar omgeving serieus wordt genomen, doet er alles aan om steeds de beste versie van zichzelf te kunnen tonen. „De druk op haar is enorm”, stelt Ammaniti. „De herverkiezing van haar man hangt mede af van haar, de ultieme *trophy-wife*. Als ze dan op een kwade dag een ex-vriendje van vroeger, nota bene een vriend van haar broer, ontmoet die haar ook nog eens een pikante video van toen appt, slaat ze op tilt. Schaamte en schuld overspoelen haar. Ze kan niet helder meer denken.”

Ammaniti schudt zijn hoofd. „Ik ben zelf niet actief op sociale media. Maar maak me wel zorgen om wat platformen als Facebook, Twitter en Instagram aanrichten. Mensen worden er schizofreen van. Sommige jongeren die ik ken slaan zo door, dat ze grotendeels online leven, alleen op sociale media contacten onderhouden, maar hun vrienden in het echt amper durven te ontmoeten, omdat ze bang zijn om niet aan het ideaalbeeld te kunnen voldoen. Of nog erger: jonge meisje die gehanteerd worden met een seksvideo en uit pure schaamte een eind aan hun leven maken.”

Leugens

„Daar word ik behoorlijk triest van”, zegt schrijver, zittend achter zijn bureau in zijn Romeinse werkruimte. „Ik zie dit boek dan ook als een pleidooi voor authenticiteit. Als je jezelf bent, hoef je niet bang te zijn. Angst en waarheid gaan domweg niet samen. Angst creëert leugens. Daar word je alleen maar ongelukkiger van. En het is de Indiase kapster, die een leven ver weg van de decadente wereld van Maria Christina leidt, die haar de ogen opent. De verlegen en doodsbange Maria Christina vindt uiteindelijk de moed om te praten en voor het oog van de camera zichzelf te zijn, wat de consequenties ook mogen zijn.”

„De titel van mijn boek, *Het intieme leven*, slaat dan ook niet op seksuele intimiteit - al zitten er wel degelijk enkele seksscènes in - maar op onze diepste gedachten, onze dromen en angsten, die we liever verborgen houden om niet kwetsbaar te zijn. Terwijl juist die kenbaar maken zo krachtig kan zijn. Al moet ik eerlijk toegeven dat ik ook niet altijd durf te zeggen wat ik denk of voel. Zelfs niet tegen mijn echtgenote.”

Luister naar
15:31

Interview

Schrijver Niccolò Ammaniti: 'Ik voel me licht onthecht van de wereld rondom me'

Literatuur In zijn nieuwe roman *Het intieme leven* fileert de Italiaan Niccolò Ammaniti (56) de leegte van toppolitiek aan de hand van premiersvrouw Maria Cristina. „Ze is een van mijn diepzinnigste personages.”

Ine Roox | 31 maart 2023 | Leestijd 8 minuten

Acht jaar was het uitkijken naar een nieuwe roman van Niccolò Ammaniti. Met zijn laatste boek *Anna*, uit 2015, een sciencefictionverhaal over een dodelijk virus dat de wereld overspoelt en alleen kinderen laat overleven, voorspelde hij in zekere zin de pandemie. In zijn nieuwste, *Het intieme leven*, is de Romeinse auteur weer helemaal zichzelf: grappig, een tikje gemeen en bovenal meeslepend. Het verhaal begint als een gitzwarte komedie en mondt uit in een spannende thriller.

De plaats van afspraak is bij de schrijver thuis, in hartje Rome. Anna en Paola, een bulldog en een speelse staffordshire-bullterriër, vormen het vrolijke welkomstcomité. De ravottende hondjes schieten geregeld voorbij in Ammaniti's ruime, witte woonkamer, waarin achter de knalgele sofa's een imposant en donker aquarium de aandacht trekt.

Ammaniti houdt van de paradox: tegelijk teruggetrokken auteur, maar als scenarioschrijver en regisseur ook vertrouwd met de Italiaanse wereld van showbizz en glamour. Hij is uiterst charmant, gastvrij en genereus met zijn tijd, maar ook moeilijk peilbaar. Soms doodernstig, dan weer lijkt hij met zijn antwoorden - of met de interviewer - te spelen.

In zijn jongste roman gaf Ammaniti zijn vrouwelijke hoofdpersonage Maria Cristina wezenlijke diepgang en kracht. En toch laat hij zich soms betrappen op een subtiel vleugje Zuid-Europees machismo. Zoals wanneer hij het heeft over de worsteling van vrouwen met ouder worden - in Italië gaat uiterlijke schoonheid boven alles. Soms lijkt hij koket, of probeert hij daarmee juist? Met al dit soort lagen speelt hij ook in zijn boek.

Tussen zijn twee laatste romans zat Ammaniti niet stil. Hij schreef het scenario van de hilarische tv-serie *Il Miracolo*, over een atheïstische premier die na de ontdekking van een Madonnabeeld dat tranen huilt van bloed een religieuze volksgekte in Italië tracht te voorkomen. Hij regisseerde die reeks, en daarna ook de verfilming van zijn sciencefictionroman *Anna*. En toen overspoelde een écht virus de wereld, en de lockdown zou de schrijver opnieuw duwen in de armen van de literatuur.

Dat komende herfst ook zijn nieuwe roman wordt verfilmd, is best spannend en uitdagend, geeft Ammaniti toe. „Immers, *La vita intima* slaat in het Italiaans op iemands seksleven - en daarom zit er dus zeker ook een portie seks in dit verhaal - maar tegelijk gaat dit net zo sterk over het gevoelsleven van het hoofdpersonage, over haar intiemste gedachten en diepste angsten”, zegt de auteur, bij een gitzwarte espressokoffie aan zijn design-eetkamertafel. Een deel van ons innerlijk leven, zoals onze obsessies en terugkerende gedachten, delen we volgens hem niet makkelijk, zelfs niet met onze partner. Maar terwijl dialogen goed werken in film, wordt het een stuk complexer om op camera het innerlijke leven van zijn personages te belichten.

„Ogenschijnlijk heeft Maria Cristina Palma alles wat haar hartje begeert”, zegt de schrijver over zijn hoofdpersonage. „Ze is van rijke komaf, wordt de mooiste vrouw ter wereld genoemd, en is bovendien getrouwd met de Italiaanse premier.” Kortom, Maria Cristina is zó bevoorrecht, dat het eerst moeilijk lijkt je met haar te identificeren.

Snel blijkt echter dat deze vrouw niet te benijden is. Als de First Lady van Italië in het openbaar dreigt te praten, krijgt de entourage van haar man het Spaans benauwd. En dan duikt plots een twintig jaar oude video op, die niet alleen haar lot en haar publieke leven dreigt te bezegelen, maar ook dat van de Italiaanse regering. Haar angst brengt haar aan de rand van een zenuwcrisis. Ammaniti duikt in de vloedgolven van Maria Cristina's innerlijk leven, tot in de meest ongemakkelijke details.

Maria Cristina wordt geleefd. De mediamanager van

CV

Niccolò Ammaniti (Rome, 1966) schreef zijn eerste boek *Kieuwan* in 1994. Hij brak internationaal door met *Ik ben niet bang* (2001). Voor *Zo God het wil* (2006) werd hij een jaar later bekroond met de Premio Strega, in Italië de belangrijkste literaire prijs. In Nederland is *Ik haal je op, ik neem je mee* (1999) zijn bestverkochte boek. In 2015 schreef hij *Anna*, een sciencefictionverhaal over een dodelijk virus dat de wereld overspoelt. Zijn boeken zijn wereldwijd vertaald.

Ammaniti is ook scenarist en regisseur. Hij is getrouwd met actrice Lorenza Indovina.

haar man is een excentrieke goeroe die in een stinkende camper woont, en die bepaalt wat zij zegt, draagt, en welke haarkleur geschikt is. De premier zelf is vooral met de peilingen bezig. „Ik maak alleen maar een foto van de situatie”, reageert Ammaniti.

Zijn nieuwe boek *Het intieme leven* is verschenen bij uitgeverij Lebowski.

„Politici zijn voortdurend op zoek naar bevestiging, naar populariteit. Onlangs belde onze premier Giorgia Meloni in een tv-uitzending live met Fiorello (een Italiaanse tv-presentator en comedian, red.) en deed alsof ze een imitator was van zichzelf. Hilariteit alom, natuurlijk, maar je stelt je dan toch de vraag of een premier zich echt met zo'n grap bezig moet houden. Met Meloni hebben we eindelijk een vrouw aan het roer in Italië, en daarover ben ik best tevreden, ook al omdat ze vrouwelijke sensibiliteit toevoegt aan haar rechtse partij. Maar zo'n tv-grap heeft wel als enige doel om sympathiek over te komen.”

„In de politiek telt hoe je je presenteert, wat je aantrekt en wat je zegt. Tegelijk ontbreekt het aan projecten op de lange termijn. Doorgaans reageren politici ad hoc, ze spelen in op de situatie. Ze vinden het ook volstrekt normaal als ze in korte tijd, en zonder uitleg, radicaal van mening veranderen. In politieke interviews, tenminste in Italië, zie je irritante karakters die vooral niet antwoorden op de vraag. Zoals een kind dat aan zijn vader vraagt waarom het naar school moet gaan, en als antwoord krijgt: vanavond eet jij soep.”

Was het ooit anders?

„Ik ben een kind van de jaren zestig, toen er nog politieke ideologieën waren en gedachten die als richtlijnen golden. Ik beweer niet dat politici toen niet corrupt waren, maar destijds had je nog de indruk dat de politiek een soort roeping was. Vandaag de dag hebben politici geen roeping meer. En om hun positie te behouden of op te klimmen, concurreren ze met rivalen in hun eigen partij.

„Domenico Mascagni, de premier in mijn boek, vreest zijn eigen partijgenoten meer dan de oppositie. Paleisintriges nemen zoveel tijd in beslag, dat leiders geen tijd meer hebben om zich bezig te houden met het land.”

Niet premier Mascagni, wel zijn vrouw Maria Cristina speelt de hoofdrol in dit verhaal. Waarom?

„Maria Cristina wordt gezien als een trofee waarachter de politieke armoede van haar echtgenoot schuilgaat. Dit overkomt vooral zeer mooie vrouwen, van politici, maar ook van voetballers of rijke ondernemers. Zulke vrouwen posten vaak de hele dag door foto's, en ik vroeg me af wat daarachter kon schuilen. Hoe de relatie eruit zou zien van zo'n vrouw met een politicus die langzaam wordt gecorrumpeerd door de politiek, overweldigd door een gewicht dat hij niet kan dragen. Ik popelde om in het hoofd te kruipen van zo'n bloedmooie, en bekende vrouw.”

”

'De tijd verstrijkt, maar het lichaam moet hetzelfde blijven. Een treffend concept'

Niccolò Ammaniti bleek eerder al een meesterverteller vanuit het standpunt van een kind. Hij brak internationaal door met *Ik ben niet bang*, een verhaal over een jongetje dat een akelig geheim ontdekt. Ook in die andere bestseller *Ik haal je op, ik neem je mee* speelt een kind een belangrijke rol. „Ik heb geen kinderen, maar ben natuurlijk zelf zo'n jongetje geweest.”

Om in de huid van een volwassen vrouw te kruipen, moest hij eerst scherp observeren. „O maar dat is geen karwei hoor, dat zou ik voortdurend kunnen doen”, zegt hij met pretlichtjes in de ogen. Het resultaat van die observatie is een mix van hilarische én zeer dramatische momenten. Ammaniti wroet naar hartenlust in Maria Cristina's diepste angsten en gedachten, en schetst tegelijk haar vrouw-zijn, soms op tragikomische wijze.

Als de premiersvrouw op een receptie beschonken raakt, achtervolgt een wildvreemde Indiase kapster haar tot in het toilet. Waar ze na een huilbui ook nog moet aanhoren dat ze een uitgroei heeft die echt iedereen zal opmerken. De kapster dringt aan tot ze het zilveren strookje mag bijwerken met een beetje mascara.

Voor Maria Cristina, 42 jaar, lijkt haar uiterlijk van levensbelang.

„Een periode die tegelijk heel interessant en moeilijk is bij vrouwen die er tussen hun dertigste en hun zestigste precies hetzelfde uitzien. Niet alle vrouwen natuurlijk, maar wel de vrouwen die in het publieke oog lopen, en ook modellen en influencers. Ze laten zich ombouwen of ze posten online bijgewerkte foto's.”

Geldt dat niet vooral in een land als Italië, waar Berlusconi op zijn tv-zenders het concept van de schijnbaar eeuwig jonge vrouw heeft geïntroduceerd?

„Het verband met Berlusconi zie ik niet meteen, want dit fenomeen lijkt me echt niet uitsluitend iets Italiaans. Overall streven actrices naar die zogenaamd eeuwige jeugd. In films en bij Netflix gaat de rol van een vijftigjarige vrouw naar een actrice van veertig, en dezelfde logica speelt ook in de reclame. Een antirimpelcrème wordt ook aangeprezen door een jongere vrouw die er goed uitziet.”

Voelt u medelijden met vrouwen die jarenlang strijden tegen veroudering?

„Ja, ik voel met hen mee. Aan de buitenkant zien ze er jarenlang identiek uit, maar vanbinnen woedt een

storm. De menopauze komt dichterbij, het moment breekt aan dat ze geen kinderen meer kunnen krijgen. Ouder worden is complex in deze moderne maatschappij, vooral voor erg mooie vrouwen die als schoonheidsiconen werden beschouwd.”

Foto Roberto Nistri

Maar Maria Cristina beantwoordt juist niet aan het vooroordeel ‘erg mooi en dus vast dom’. Zij krijgt juist steeds meer diepgang. Als lezer ga je piekeren over wat haar overkomt.

„Ze kreeg altijd te horen dat ze te mooi is om ook intelligent te zijn, en haar schoonheid isoleerde haar. Maar plots duikt die video op en zij begint te onderzoeken en te graven, en ze graaft ook in zichzelf. Ze is vol schaamte en best preuts. Ze schaamt zich zelfs voor wat ze denkt. Uiteindelijk gooit ze haar leven in de waagschaal voor iets groters. Zo wordt het een Bildungsroman. Maria Cristina vindt haar eigen mening en doet, in alle waanzin, iets heel moedigs. Ze is een van mijn diepzinnigste personages.”

Uw boek leest ook als een forse aanklacht tegen tv-journalistiek in Italië, en tegen de media in het algemeen. Bewust?

„Alles draait om klikcijfers. Elke hiërarchie in het nieuws is zoek, tenminste in Italië. Nieuws over de scheiding tussen voetballer Francesco Totti en Ilary Blasi is blijkbaar evenveel waard als de bommen op Kyiv, of een hond die capriolen maakt terwijl hij de bal graait. Alles is even belangrijk op de homepage van een krant, en jij moet zelf maar beslissen wat jou interesseert. Die trend brak echt door toen online nieuws de bovenhand kreeg op de gedrukte krant.”

U hanteert een hoog verteltempo en bent genereus met visuele prikkels. Speelt u zo dan zelf ook niet in op de kortere aandachtsboog van lezers in deze internettijd?

„Nee, ik heb altijd filmisch geschreven, ook voordat ik scripts ging schrijven of ging regisseren. Ik vind het wel moeilijk om ook als schrijver niet langer te kunnen doen alsof sociale media niet bestaan. Je kunt geen personage meer schetsen met een betekenisvolle maatschappelijke rol, zoals een premier, zonder het over diens bestaan op sociale media te hebben. In deze roman plaats ik dat aspect centraal, en op die manier kan ik ermee leven.”

U bent zelf niet actief op sociale media, voor zover ik kon nagaan. Heeft dat een reden?

„Ik heb enkele fake profielen, zodat ik zaken kan bekijken. Uiteraard kies ik zelf voor die online anonimiteit. Ik wijt het aan sociale media dat opinies tegenwoordig zo sterk zijn gepolariseerd. Ook tv speelt daarbij een rol; daar komen steevast tegenovergestelde meningen aan bod. Vroeger vond je altijd wel een raakpunt, ook met wie er politiek anders over dacht. Maar toen er een vaccin tegen het coronavirus werd gevonden, spleet dat Italië in tweeën.”

„Ik heb biologie gestudeerd en ik geloof dat wetenschap vooruitgang brengt. Maar het vaccin was als een rivier die de Italiaanse bevolking in twee groepen verdeelde, ook in mijn omgeving. En nu is in Italië het debat over Oekraïne weer net zo sterk gepolariseerd.”

Vroeger sprak u soms over de last om aan een roman te beginnen. Speelt dat na dertig jaar carrière nog steeds?

„Nee, nu speelt iets anders. Nu ik ouder word, ervaar ik eerder een licht gevoel van onthechting tegenover de wereld rondom me, vanuit de overtuiging dat ik mijn eigen ideeën heb, en daarnaast misschien andere verlangens en noden. Ik voel niet het verlangen naar Dubai te gaan om te tonen dat ik daar op een strand lig, terwijl het thuis koud is en iedereen daar aan het werk is. Je vraagt je dan af of je met wie wel zo in het leven staat, nog kunt communiceren, en je denkt dan: wel, misschien niet.”

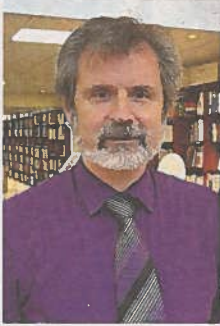
Dat klinkt inderdaad onthecht. Maar media en showbizz zijn toch ook sterk uw wereld?

„Ik beweer ook niet dat ik totaal onthecht ben van de wereld rondom mij. Als we een serie draaien, zie ik uiteraard veel mensen. Ook om inspiratie op te doen voor mijn romans, moet ik wel naar buiten. Ik hou gewoon niet altijd van een even druk sociaal leven.

Precies dit is mijn punt: je eigen imago uitbouwen, en misschien wel een ander beeld ophangen van jezelf, behoort allang niet meer exclusief tot de wereld van showbizz en film. Door sociale media kan iedereen - van onbekende mensen tot politici - aan imagebuilding doen. Eerder dan een waardeoordeel is dat een observatie. Als een man die uit de vorige eeuw stamt, stel ik vast dat de relatie van mensen tot de wereld grondig is veranderd.”

Het intieme leven – Niccolò
Ammaniti. Uitgeverij: Lebowski. 336
blz., € 22,99

'Dementie is meer dan dingen vergeten'

AYTUN ÇAKA (54) van Verkaaik Paagman in Gouda tipt vijf topboeken.

LEEST ZELF GRAAG 'Over geschiedenis. Als kind woonde ik aan de Zwarte Zee-kust in Turkije, waar je overal sporen

tegenkomt van Grieken, Romeinen en de Turken zelf natuurlijk. Ik trok eens een graspol los, bleek er een antieke mozaïekvloer onder te liggen!

VLIET OVER DE TOONBANK 'Alma's dochters van Jutta Chorus over ambitieuze vrouwen die op de achtergrond werden gehouden.'

OP HET NACHTKASTJE 'De droomlijst van Julien Sandrel, over de bucketlist van een kind. Zelf wilde ik naar Hawaï sinds ik daar in de Donald Duck over las – in 2014 kwam die wens uit. En Wat je echt moet weten over dementie van Wendy Mitchell, die zelf Alzheimer heeft. Mijn vrouw heeft de diagnose ook. Dementie is méér dan vergeten. Ook je zicht en besef van tijd verslechteren.'

Mooi en psychologisch

1 'Een kritische oud-collega was lyrisch over bestseller *Ik haal je op, ik neem je mee* van **Niccolò Ammaniti**. Daarom was ik benieuwd naar zijn nieuwe roman, **Het intieme leven** (Lebowski € 22,99). De vrouw van de premier krijgt een filmpje toegestuurd dat herinneringen bovenbrengt. Mooi, psychologisch en spannend. Alle namen worden telkens herhaald; er staat steeds 'Maria Cristina', nooit 'ze'. Maar het went, en draagt bij aan de Italiaanse sfeer.'

Vader en dochter

2 'Ik kende het nummer *Anne van Herman van Veen* al, over zijn dochter. Het geeft me kippenvel. In coronatijd, toen de theaters gesloten waren, kwam **Anne van Veen** op het

nu lezen

idee haar vader beter te leren kennen. Vervolgens hebben ze elkaar geschreven. Die gedachtewisseling is nu gebundeld in **Van huis uit** (Thomas Rap € 22,99). Ik heb er een warm gevoel aan overgehouden.'

Door de ogen van Medusa

3 'In de mythe over Medusa wordt zij verkracht door Poseidon, in een monster veranderd met slangen als haren en uiteindelijk onthoofd. **Natalie Haynes** dook voor **De blik van Medusa** (Meulenhoff € 22,99) in het leven van deze vrouw, die zoveel onrecht is aangedaan. Mannen komen in deze hertelting niet aan het woord, het gaat om haar perspectief. Een feministisch verhaal dat ik zou aanraden aan jongvolwassen liefhebbers van fantasy en mythologie.'

Russin in verzet

4 'Toen de oorlog om Oekraïne begon, rolde **Marina Ovsjannikova** in een live-uitzending van een Russische nieuwszender een poster. **NO WAR** stond erop en de oproep de Russische propaganda niet te geloven. Tijdens haar huisarrest wist ze het land te ontvluchten. In **No war** (Alfabet € 22,99) vertelt ze haar verhaal. Naar boeken over deze oorlog is in de winkel nog weinig vraag. Dit lijkt me een goede om mee te beginnen.'

Geen stem, wel rechten

5 'Een rivier betekent veel voor mens en natuur. Al heeft hij geen stem, we zouden hem moeten beschouwen als een 'rechtspersoonlijkheid', met eigen rechten dus, zoals een mens of bedrijf. Dat is een manier om naar de natuur te kijken. In **Rechten voor de natuur** bundelde **Jessica den Outer** (Lemniscaat € 17,99) mooie verhalen over allerlei burgerinitiatieven vanuit die gedachtegang.'

» TIP VAN DE BOEKHANDEL «

WAT *LEZEN WE?*

De 88e boekenweek is alweer voorbij; het thema van dit jaar was 'IK BEN ALLES'. De lijstjes vlogen ons om de oren en we gooien er graag nog een extra lijstje tegenaan. Want welk boek mag je dit voorjaar niet missen, als het aan onze boekenkenners ligt? Een mooie en vooral gevarieerde selectie!

Hedy

TIP VAN HEDY

BLARICUMSCHE BOEKHANDEL

'Daar waar rivierkreeften zingen' van Delia Owens

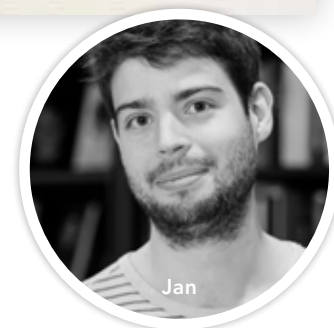
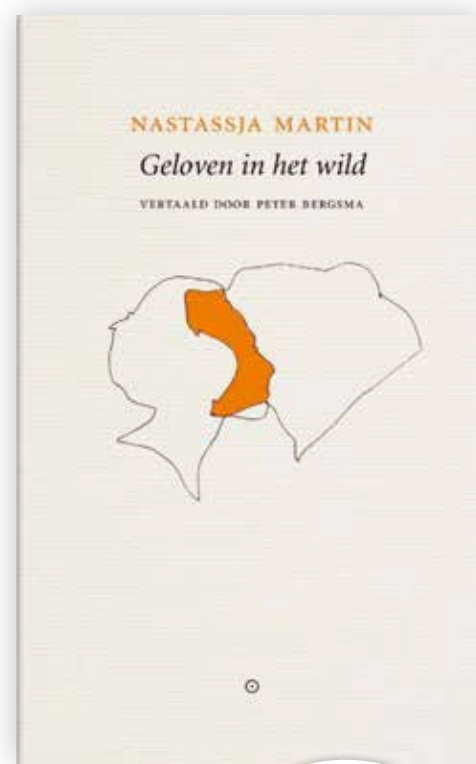

Hedy: "Dit boek vertelt het verhaal van Kya. Al vroeg wordt zij aan haar lot overgelaten in het afgelegen moeras van Barkley Cove. In en om de hut waar ze geboren is, weet ze te overleven dankzij haar grote kennis van en respect voor de natuur om haar heen. De dood van één van de twee mannen die belangstelling voor haar hebben, brengt onrust in haar bestaan. Wat ik zo mooi en aansprekend vind, is dat Kya's puurheid en echtheid intact blijft door het hele boek heen. Delia Owens vertelt het verhaal van Kya zacht en liefdevol. Dit boek bleef me nog lang bij en wint het wat mij betreft van alles wat ik de laatste jaren gelezen heb."
(The House of Books) »

Mascha

Jan

TIP VAN JAN
BOEKHANDEL VOORHOEVE IN HILVERSUM
'Geloven in het wild' van Nastassja Martin

Jan: "Een vrouw wordt wakker in een ziekenhuis in een uit-hoek van Rusland. Op haar onderzoeksreis kwam ze oog in oog met een beer, die een stuk uit haar kaak heeft gebeten, maar haar niet heeft gedood. Ze is nu medka – half mens, half beer. In deze memoires neemt Nastassja Martin de lezer mee in deze bloedstollende confrontatie met het wild. In huiveringwekkende, grappige en poëtische scènes beschrijft ze hoe ze door deze ervaring is getransformeerd en laat ze zien hoe vaag de scheidslijn is tussen het wilde dier en de mens. Werner Herzog's Grizzly Man meets Into the Wild. Een uitdagend en fascinerend boek. Groot, een absolute aanrader!" (Uitgeverij Lebowski)

TIP VAN MASCHA
BOEKHANDEL LOS IN BUSSUM
'Het intieme leven' van Niccolò Ammaniti

Mascha: "De vrouw van de premier is rijk, beeldschoon en diep ongelukkig; ze heeft in het verleden nogal wat dierbaren verloren. Vrienden heeft ze bijna niet. De mensen om haar heen zijn vooral beroepsmatig bij haar betrokken, zoals personal trainers en adviseurs. Vanwege haar positie ligt ze onder een vergrootglas, dus wanneer een oude vriend van haar overleden broer haar een nogal expliciete video stuurt, raakt ze volledig in paniek. Want wat als deze film, ook al is hij van jaren geleden, online gezet wordt? Klinkt niet als een grappig verhaal, hoor ik u denken, maar het is wél op zijn Ammaniti's verteld, met veel vaart en humor. Zéér leeswaardig!" (Uitgeverij Lebowski)

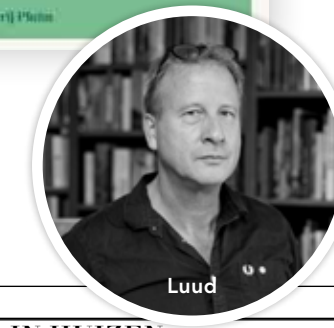
Annelies

TIP VAN ANNELIES
LARENSE BOEKHANDEL
'De vissershut' van Stein Torleif Bjella

Annelies: "De Noorse Stein Torleif Bjella is een multitalent. Hij is songwriter, zanger en gitarist en heeft met zijn muziek al vele prijzen gewonnen. Dit is zijn romandebuut. Slechts 173 bladzijden, maar elke bladzij is even fijn om te lezen. Het gaat over de bijna 80-jarige Ivar, een zakenman en begaafd violist die zijn einde voelt naderen. Hij is eigenaar van een Noors bergmeer, met visrechten, en vindt dat zijn neef Jon dit meer na z'n dood moet exploiteren. Deze Jon is onderwijs-assistent en een weinig succesvolle muzikant. In een week tijd probeert Ivar Jon alles te leren wat hij weet. Over vissen en over het leven. Stein beschrijft heel mooi de moeizame pogingen van de twee om tot elkaar te komen. Het is een roman die gaat over eenzaamheid, over de natuur, de schoonheid van het vissen en over de liefde voor muziek. Wij vonden het in de winkel een prachtig boek en kozen het tot boek van de maand maart. Echt een aanrader, lezen!" (Uitgeverij Spectrum)

Luud

TIP VAN LUUD
BOEKHANDEL FLEVO IN HUIZEN
'Eerste hulp bij poëzie' van Ellen Deckwitz

Luud: "Philip Huff, schrijver van 'Wat je van bloed weet', werd kortgeleden in de bibliotheek alhier geïnterviewd door Ellen Deckwitz, schrijfster van twee boeken over poëzie, die vorig jaar gebundeld zijn in 'Eerste hulp bij poëzie'. Ik stond er met de boeken. Je slentert wat rond, kletst wat raak, maar vroeg of laat sta je weer bij je kraampje. Daar pak ik maar een boek, in dit geval het vrolijk geïllustreerde exemplaar van Deckwitz, en begin, geheel tegen m'n natuur in, te lezen vanaf het begin. Na de inleiding het eerste gedicht, en daar dan vervolgens een geestige, verhelderende en originele toelichting op. Toen ik aan het vierde gedicht wou beginnen, vond ik het gewoon jammer dat de literaire avond begon. Een jonge schrijfster die nota bene een oude boekhandelaar wat liefde voor de dichtkunst moet bijbrengen; eigenlijk stemt het treurig." (Uitgeverij Pluim)

[Dit waren deze week de bestverkochte boeken bij Scheltema | Het Parool](#)

Het Parool

Plus Lijstje

Dit waren deze week de bestverkochte boeken bij Scheltema

Het Parool 8 april 2023, 09:00

Fictie

1 (1) Michel Houellebecq
Vernietigen
Arbeiderspers, €29,99

2 (7) Niccolò Ammaniti
Het intieme leven
Lebowski, €22,99

3 (2) Stéphanie Hoogenberk
We hebben het over je gehad
Prometheus, €20,00

4 (4) Mohamed Mbougar Sarr
De diepst verborgen herinnering van de mens
Atlas Contact, €24,99

5 (6) Banana Yoshimoto
Kitchen
Das Mag, €22,50

6 (-) Margaret Atwood
Besjes in het bos
Prometheus, €23,99

7 (5) J.L.M. Coetzee
De Pool
Cossee, €22,99

8 (4) Ian McEwan
Lessen
De Harmonie, €27,50